

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

Developing a Program to Strengthen Teacher Competencies in

Learning Management in Schools under Mahasarakham Primary Educational

Area Office 2

สุทธิดา เทียงภักดิ์^{1*} โกวัฒน์ เทศบุตร²

Suttida Tiangpak^{1*} Kowat Tesaputa²

(Received: 2025-07-12; Revised: 2025-10-27; Accepted: 2025-10-28)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู และ 2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 306 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ครู จำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัยพบว่า

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Master's Degree Student in Educational Administration Program, Roi Et Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

² Assistant Professor in Educational Administration Program, Roi Et Rajabhat University

*Corresponding author: E-mail: 66918102020@reru.ac.th

1. สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาหลักสูตร การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาโปรแกรม ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีพัฒนา และ 5) การประเมินผลโปรแกรม ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวม มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: โปรแกรม, สมรรถนะการจัดการเรียนรู้, การเสริมสร้างสมรรถนะ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to explore the current situation, desirable situation, and the needs to enhance teacher competencies in learning management; and 2) to develop a program to strengthen teacher competencies in learning management in schools under Mahasarakham Primary Educational Service Area 2. Mixed methods research was employed, which divided into two phases. Phase 1 was exploring the existing situations, desirable situations, and needs to enhance teacher competencies in learning management. Samples were 306 school administrators and teachers selected through the stratified random sampling technique. The research instrument was a scaling questionnaire. Phase 2 was developing a program to strengthen teacher competencies in learning management. Informants consisted of three best practices in learning management, and 5 experts evaluated the appropriateness and feasibility of the program. Statistics used were mean, standard deviation, and modified priority needs index.

The research results were as follows.

1. The current situation was overall at the high level. The highest average aspect was measurement and evaluation of learning management. The desirable situation was overall at the highest level. The highest average aspect was learning management design The needs to

enhance teachers' learning management competencies were ranked from high to low: including learning management design, student centered learning management, curriculum development, utilizing media-innovation technology for learning management, and measurement and evaluation of learning management, respectively.

2. The program to strengthen teacher competencies of learning management in schools under Mahasarakham Primary Educational Service Area 2 comprised of: 1) Rationale; 2) Objectives; 3) Content; 4) Development method; and 5) Evaluation. The results of program evaluation overall were at the highest level of appropriateness and feasibility.

Keywords: Program, Learning management competency, Enhancing competency

บทนำ

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศไทยเพื่อก้าวไปสู่ประเทศไทย 4.0 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) กำหนดวิสัยทัศน์ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ได้ด้วยความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมซึ่งเป็นผลมาจากการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพในด้านการศึกษ จึงกล่าวได้ว่าการส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในประเทศ ให้ตอบสนองยุทธศาสตร์ของชาติยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่เน้นการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เน้นศักยภาพที่สำคัญของผู้เรียน ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัล ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ กล่าวได้ว่า ครูเป็นพลังสำคัญต่อการสร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพของประเทศและสังคมโลก (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2562)

สภาพการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ท้าทายยิ่งสำหรับครูในการจัดการองค์ความรู้ให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ด้านการบริหาร เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำที่สามารถประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงการเรียนการสอนและการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม (ชัยยนต์ เพาพาน, 2558) ตลอดจนครูถือว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะหากครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ดี ย่อมสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์

ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ คุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตาม ครูมักเผชิญปัญหาคล้ายกัน คือมีความไม่ชัดเจนทางด้านวิชาการในงานที่ตนปฏิบัติ ซึ่งส่งผลให้การพัฒนางานเกิดความล่าช้าหรือหยุดชะงัก หากไม่มีผู้ใดช่วยให้ครูสามารถแก้ไขหรือทำความเข้าใจประเด็นที่ไม่กระจ่างได้ การพัฒนาทางวิชาการก็จะไม่สามารถก้าวหน้าได้ (ทิตนา แหมมณี, 2560)

การพัฒนาและยกระดับความรู้และสมรรถนะของครูอย่างต่อเนื่องเป็นประเด็นสำคัญในการนำไปสู่การสร้างคุณภาพการศึกษาของประเทศที่สูงขึ้น ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาหลาย ๆ ประเทศเพิ่มความสำคัญกับการลงทุนเพื่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) จากผลการดำเนินการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขคือปัญหาคุณภาพของผู้เรียนและปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน จากข้อมูลในแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่ามีจุดอ่อนของบุคลากรภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงขาดสื่อและนวัตกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้ ส่งผลให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 มีค่าต่ำกว่าระดับประเทศ 3 กลุ่มวิชา โดยเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 37.62 ในขณะที่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ที่ 31.97 กลุ่มสาระคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 28.06 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา 26.94 และกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 39.73 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา 37.98 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2566)

ดังที่กล่าวมาข้างต้น วิธีการพัฒนาครูที่น่าสนใจอีกวิธีหนึ่ง คือ วิธีการพัฒนาในรูปแบบของโปรแกรม ซึ่งโปรแกรมเป็นแผนหรือชุดกิจกรรมอันเป็นมวลประสบการณ์ที่วางไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่สร้างขึ้น โดยการประยุกต์จากองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันของหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาโปรแกรม ภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556) สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญารัตน์ แหยมแก้ว (2565) การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา จะประสบความสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีโปรแกรมการพัฒนาที่มีคุณภาพซึ่งบอกรายละเอียดของขั้นตอนวิธีการที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจง่ายและสามารถนำไปใช้เน้นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของปวิณวัชร ขุนเทียนชมชาติ (2567) สรุปไว้ในข้อเสนอแนะว่า ควรนำการฝึกอบรมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นเทคนิควิธีในการพัฒนาวิชาชีพอย่างหนึ่งที่จะช่วยยกระดับความสามารถของบุคลากรในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามทิศทาง เป้าหมาย และนโยบายขององค์กร ตลอดจนช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปรับตัวให้ทันกับ

ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอน ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของครู จึงมีความตั้งใจที่จะศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ให้สามารถนำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพครูในยุคใหม่ให้มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสะท้อนผลไปสู่การยกระดับคุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนี้

1. ขั้นตอนดำเนินการ การสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน และวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 1,490 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 202 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,288 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2567) รวม 202 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 54 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 145 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบเคียงจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางของ Krejcie and Morgan (1970) กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของประชากรที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) เพื่อสุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและครู จากจำนวนประชากร 1,490 คน เมื่อนำมาสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิจำแนกได้กลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียนจากโรงเรียน

ขนาดใหญ่ จำนวน 25 คน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 92 คน และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 189 คน รวมทั้งสิ้น 306 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละขนาด

2.2.1 สุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สุ่มมาร้อยละ 50 โดยการจับสลากกระจายสัดส่วนในแต่ละขนาดโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารจำนวน 101 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน จำนวน 205 คน โดยกระจายสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างครูไปตามโรงเรียนที่ผู้บริหารเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากให้ได้ครบจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง		รวม กลุ่มตัวอย่าง
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู	
1. ขนาดใหญ่	3	146	2	23	25
2. ขนาดกลาง	54	408	27	65	92
3. ขนาดเล็ก	145	734	72	117	189
รวม	202	1,288	101	205	306

ที่มา: กลุ่มงานบริหารบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (ข้อมูลปีการศึกษา 2566)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ระหว่างคะแนนรายข้อคำถามกับคะแนนรวมโดยคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของคอนบราค (Cronbach' Alpha Coefficient) โดยเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้จะมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้ว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามสภาพปัจจุบันตั้งแต่ .211 - .747 และค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ตั้งแต่ .257 - .612 จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับของสภาพปัจจุบันเท่ากับ .899 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .848 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามโดย Google form ผ่านทางระบบทะเบียนรับส่งหนังสือราชการ Education Area Management Support System (ระบบสนับสนุนการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) ซึ่งเก็บกลุ่มตัวอย่างได้ทั้งหมด 306 คน คิดเป็นร้อยละ 100

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ขั้นตอนดำเนินการ ดำเนินการโดยการศึกษาวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการจัดการเรียนรู้จากศึกษานิเทศก์และครูผู้สอน เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบโปรแกรม และประเมินโปรแกรมฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ศึกษาวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูจากศึกษานิเทศก์และครูที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ตามเกณฑ์ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ศึกษานิเทศก์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี มีผลงานวิถีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 2 ครูผู้สอน มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีผลงานวิถีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจให้คำแนะนำ แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือการวิจัยชุดเดิมกับระยะที่ 1

3.2 แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรม นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจให้คำแนะนำ แล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากศึกษานิเทศก์และครูในการให้สัมภาษณ์ และตกลงนัดหมายวัน เวลา สถานที่ให้สัมภาษณ์ โดยการไปพบและสัมภาษณ์โดยตรง และผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิประเมินโปรแกรม โดยประสานส่งและขอรับคืนโดยตรงและผ่านช่องทางออนไลน์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาหลักสูตร การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพปัจจุบัน ระดับสภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็น

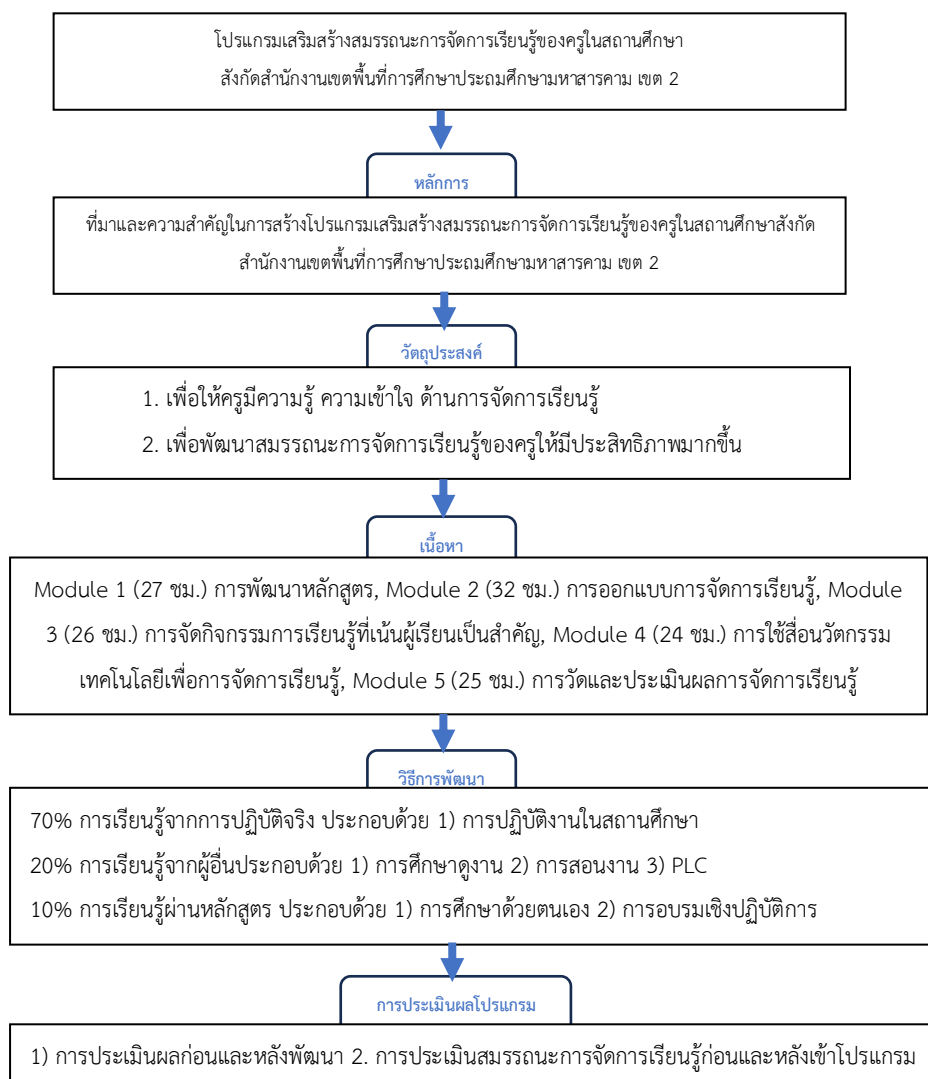
องค์ประกอบของ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. การพัฒนาหลักสูตร	2.93	0.65	ปานกลาง	4.87	0.37	มากที่สุด	0.66	3
2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้	2.87	0.61	ปานกลาง	4.90	0.32	มากที่สุด	0.70	1
3.การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2.89	0.64	ปานกลาง	4.89	0.34	มากที่สุด	0.69	2
4. การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี	2.99	0.69	ปานกลาง	4.81	0.39	มากที่สุด	0.60	4
5. การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้	3.07	0.73	ปานกลาง	4.79	0.48	มากที่สุด	0.56	5
โดยรวม	3.09	0.73	ปานกลาง	4.86	0.38	มากที่สุด	0.64	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ค่าเฉลี่ยรวม (PNI_{modified} = 0.64) เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.70) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (PNI_{modified} = 0.69) การพัฒนาหลักสูตร (PNI_{modified} =

0.66) การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.60$) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.56$) ตามลำดับ

2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีพัฒนา ใช้วิธีการพัฒนา 70 : 20 : 10 คือ 70% การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ประกอบด้วย (1) การปฏิบัติงานในสถานศึกษา 20 % การเรียนรู้จากผู้อื่น ประกอบด้วย (1) การศึกษาดูงาน (2) การสอนงาน และ (3) PLC และ 10% การเรียนรู้ผ่านหลักสูตร ประกอบด้วย (1) การศึกษาด้วยตนเอง (2) การอบรมเชิงปฏิบัติการ และ 5) การประเมินผลโปรแกรม ประกอบด้วย 1. การประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา โดยใช้เวลาในการดำเนินงานโปรแกรมทั้งสิ้น 134 ชั่วโมง การนำโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ไปปรับใช้นั้นสามารถศึกษารายละเอียดการดำเนินงานของโปรแกรมและวิธีดำเนินงานได้ตามช่วงเวลาของโปรแกรมและสามารถปรับช่วงเวลาได้ตามความเหมาะสมรายละเอียดโปรแกรม แสดงดังแผนภาพที่ 1

อภิปรายผล

จากการศึกษา ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนมองว่าด้านประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูลดลง เนื่องจากหลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้ครูต้องปรับตัวกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและภาระงานด้านเอกสารที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้ผลการเตรียมความพร้อมในด้านการสอนของครูยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ส่งผลให้ครูมีการจัดทำแผนการสอนที่ยังไม่เป็นปัจจุบันการผลิตสื่อและพัฒนาสื่อยังไม่มีหลากหลายและน่าสนใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จตุพร คำสีทา (2560) พบว่าทักษะด้านเทคโนโลยีของครูอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสะท้อนถึงการขาดความพร้อมด้านทรัพยากรและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปรียา ไตรระยะพันธ์ (2565) ซึ่งศึกษาประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยผลการวิจัยพบว่า ครูมีความแตกต่างกันในด้านประสบการณ์จัดการเรียนรู้ สำหรับแนวทางการพัฒนาพบว่าควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาศักยภาพของตนเองผ่านการเข้าร่วมการอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้และยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมีความประสงค์ที่จะออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนการสอน การออกแบบกิจกรรมควรสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้และความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนในชั้นเรียน รวมทั้งเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครอบคลุมทุกด้านและสะท้อนสภาพจริงของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564) ได้กล่าวว่า ครูควรมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุม โดยต้องสามารถจัดทำรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร นอกจากนี้ควรวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามด้านที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากครูต้องการวิธีการกำหนดผลการเรียนรู้ ที่มีความครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติของผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน การเปิดโอกาสให้

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความถนัดและความต้องการของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Stacy Zeiger (2015) ได้เสนอตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการวางเค้าโครงของการสอนที่ทำให้ครูเห็นภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ถือเป็นขั้นตอนในการเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอน วิธีการสอน เทคนิคการสอน เพื่อกำหนดแนวทางกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจน

1.3 ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เรียงลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีความต้องการมากที่สุด คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากครูเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการออกแบบการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนจัดการเรียนรู้ดำเนินไปด้วยดี บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา การออกแบบการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงมีความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรนนท์ นุ่นชูคันธ์ (2559) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้จัดการเรียนรู้อย่างช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gagne, Wager, Golas & Keller (2019) กล่าวว่า การอำนวยความสะดวกในการสอนของครูโดยการออกแบบการเรียนรู้ที่มีสื่อการเรียนรู้ประกอบ จะช่วยให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ ลดเวลาที่ใช้ในการอธิบายซ้ำ และช่วยให้การสอนมีความเป็นมาตรฐานมากขึ้น

2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและกิจกรรม 4) วิธีพัฒนา ใช้วิธีการพัฒนา 70 : 20 : 10 คือ 70 % การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและประสบการณ์การทำงาน 20 % การเรียนรู้จากผู้อื่น ประกอบด้วย (1) การศึกษาดูงาน (2) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และ 10% การเรียนรู้ผ่านหลักสูตร ประกอบด้วย (1) การศึกษาดูงานด้วยตนเอง และ (2) การอบรมเชิงปฏิบัติการและ 5) การประเมินผลโปรแกรม ประกอบด้วย (1) การประเมินผลก่อน และหลังการพัฒนา (2) การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู (3) การประเมินเจตคติของครู (4) การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมกำหนดเวลาการใช้โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูทั้งหมด 134 ชั่วโมง และ 5) การประเมินผลโปรแกรม ประกอบไปด้วย การประเมินสมรรถนะ การประเมินทัศนคติของครู และการประเมินความพึงพอใจ

ผลการประเมินโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นผลจากการศึกษาแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม ผู้วิจัยสรุปว่า โปรแกรมดังกล่าวเป็นชุดกิจกรรมที่ออกแบบขึ้นโดยอิงแนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาปรับปรุง หรือเสริมสร้างความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของผู้เข้าร่วมโปรแกรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประโมทย์ นันนิล (2561) ได้ศึกษาการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 พบว่า ควรมีการพัฒนาสมรรถนะครู ดังนี้ จัดอบรม ศึกษาดูงานสร้างความรู้ความเข้าใจให้ครูเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่ม การนำหลักสูตรแกนกลางสู่การปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bonk & Graham (2020) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ด้วยกระบวนการออกแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มีความจำเป็นต้องพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพครูผ่านระบบอินเทอร์เน็ต มีการนิเทศ กำกับติดตามขั้นตอนในการพัฒนาครู 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการสอน การเตรียมสื่อการเรียนรู้ และการเผยแพร่ การจัดการเรียนในห้องเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดเตรียมสื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้งานในรูปแบบดิจิทัล ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความสำเร็จในการพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนา ดังนี้

1.1 บุคลากรครู ควรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างด้านการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้บุคลากรครูนั้นได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยสร้างความตระหนักและจัดโปรแกรมฯ นี้ เป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเสริมทักษะให้กับบุคลากรครูในสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดให้มีระบบกำกับติดตามประเมินผลด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาเป็นระยะและต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรครูมีความตระหนักและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจน ให้ครูทุกคนต้องเข้าร่วมการพัฒนาตามโปรแกรมดังกล่าว พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การผ่านการพัฒนา และบรรจุโปรแกรมนี้อย่างเป็นหนึ่งในมาตรฐานสำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาครูในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมและยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ให้สูงขึ้น

2.2 ควรทำการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของครูที่นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาพัฒนาครู เพื่อให้ครูเข้าถึงและมีโอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเอง

2.3 ควรทำการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของครูที่สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของครูในการทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนหรือขอมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กัญญารัตน์ แหยมแก้ว และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. *The Journal of Research and Acedemics*, 6(1), 97-113.

<https://doi.org/10.14456/jra.2023.21>

จตุพร คำสีทา. (2560). ทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. [ปริญญานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต] มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย.

จำเนียร แสงเสนา และวิทยา จันทรศิลา. (2561). รูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 20(3), 25-34.

https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/140650/104245

จิรนนท์ นุ่นชูคั่น. (2559). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารเวริเดียน อี-เจอร์นัล มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 9(1), 87-98.

<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/52726/43772>

- ชัยยนต์ เพาพาน. (2558). แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(1), 2-9.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMKKU/article/view/56340/46957>
- ทิตนา เขมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 21). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุง* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ประโมทย์ นันนิล. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์] มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปวีณวัชร ขุนเทียนเขมชาติ. (2567). การพัฒนาเว็บไซต์การฝึกอบรมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 7(1), 101-114.
<https://doi.org/10.14456/jra.2024.10>
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษา: กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. หจก.ทิพย์วิสุทธิ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). *มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. สำนักงาน ก.ค.ศ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก*. บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2562). *หลากหลายวิธีสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิควิธีคิด.
- สุปรียา ไตรยะพันธ์ และรชฏ สุวรรณภู (2565). สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(3), 932-943.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/261386/175821>
- Bonk, C. J., & Graham, C. R. (2020). *The handbook of blended learning: Global perspectives, local designs*. John Wiley & Sons.

Gagne, R. M., Wager, W. W., Golas, K. C., & Keller, J. M. (2019). *Principles of instructional design* (5th ed.). Cengage Learning.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Zeiger, S. (2015). *English education*. Miami State: Miami University.